

AGENDAPUNT 5

Algemeen Bestuur

Veiligheidsregio Groningen

Vergadering 14 oktober 2016

Actualisatie risico inventarisatie en beoordeling weerstandsvermogen

Het Algemeen Bestuur heeft vorig boekjaar de nota risicomanagement en weerstandsvermogen 2015-2018 vastgesteld. Op grond van wet en regelgeving (BBV) moet de Veiligheidsregio Groningen (VRG) een relatie leggen tussen de financiële risico's waaraan de organisatie blootstaat en de weerstandscapaciteit van de organisatie. Dit wordt vertaald naar een oordeel omtrent het weerstandsvermogen. De nota bevat het beleid van de VRG omtrent het beoordelen van het weerstandsvermogen en wordt tenminste eenmaal per vier jaar herzien, op dit moment is daar geen aanleiding voor.

Periodiek (tenminste een keer per jaar) wordt een uitgebreide risico inventarisatie uitgevoerd. Wij definiëren in dit kader een risico als een mogelijk verlies of een verplichting waarvan de omvang onzeker is en die, in het geval het zich werkelijk voordoet, van materiele financiële invloed is op de organisatie. Waar mogelijk en wenselijk heeft de VRG deze risico's beperkt door het nemen van beheersmaatregelen. In andere gevallen zijn de mogelijke gevolgen bij voordoen verzekerd. Er blijven echter risico's over die zich niet laten verzekeren en waarvoor geen aanvullende maatregelen te nemen zijn of genomen zijn met moverende redenen. Als deze zich voordoen kan dit (grote) materiële financiële invloed hebben. In het kader van de tussentijdse rapportage geven wij u hierbij de resultaten van de actualisatie van deze risico's en wordt beoordeeld in hoeverre het weerstandsvermogen toereikend is.

De in de gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Groningen deelnemende gemeenten zijn eindverantwoordelijk voor het opvangen van de financiële gevolgen van calamiteiten als de organisatie dat zelf niet kan. Het bestuur heeft vorig jaar besloten dat de VRG zelf weerstandscapaciteit in de vorm van reserves aanhoudt om de genoemde financiële risico's op te vangen en deze dus niet direct (geheel of gedeeltelijk) hoeft te verleggen naar de deelnemende gemeenten.

Actuele weerstandcapaciteit (vrij beschikbare reserves)

De beschikbare weerstandcapaciteit van Veiligheidsregio Groningen volgt uit de vastgestelde jaarrekening 2015:

RESERVES	31-12-2015	Bestemming resultaat 2015	1-1-2016	Weerstandvermogen
Algemene reserves				
Veiligheidsregio	1.955	111	2.066	2.066
Gemeentelijke kolom	0	100	100	100
Totaal algemene reserves	1.955	211	2.166	2.166
Bestemmingsreserve				
Materieel VRG	2.011	-	2.011	-
Friciekosten	191	-	191	-
BTW gemeentelijke kolom	129	-	129	129
BTW GHOR	-	210	210	-
Vastgestelde nieuwe beleidsontwikkelingen	-	386	386	-
Totaal bestemmingsreserves	2.331	596	2.927	129
Totaal	4.286	807	5.093	2.295

Tot de vrij beschikbare reserves worden gerekend de algemene reserves en de bestemmingsreserves waarop nog geen directe verplichtingen rusten. De bestemmingsreserve materieel VRG laten wij hier buiten omdat deze (grotendeels) bestemd is om de kapitaallasten op de gedane en toekomstige investeringen in het regionaal materieel dat eenmalig door het Rijk is geschonken te kunnen dekken. De frictiekosten die ontstaan zijn bij de afsplitsing van de regionale brandweer naar VRG worden conform bestuursbesluit van 4 juli 2014 verrekend met de gemeente Groningen. Voor de bestemmingsreserves BTW GHOR en Vastgestelde nieuwe beleidsontwikkelingen bestaat een verplichting in 2016, conform resultaatsbestemming jaarrekening 2015. Hieruit volgt dat de beschikbare weerstandcapaciteit uitkomt op € **2.295.000** per 1-1-2016.

Uitkomst risico inventarisatie

Uit de actuele risico inventarisatie volgen twee soorten risico's: risico's die bij optreden tot structurele lastenverzwaring leiden en risico's die bij optreden tot incidentele lastenverzwaring leiden. In het eerste geval moet een keus gemaakt worden: de gemeentelijke bijdrage aan de VRG wordt verhoogd of de VRG past haar bedrijfsvoering aan en bezuinigd. Er kan tevens besloten worden tijdelijk de vrij beschikbare reserves aan te wenden. Uitgangspunt voor de beoordeling van het weerstandsvermogen is dat we dit maximaal één jaar doen. Voor risico's met een incidenteel karakter kunnen vrij beschikbare reserves worden aangehouden. Onderstaand overzicht laat zien dat de benodigde weerstandscapaciteit van **€ 2.300.000** is. Alleen de risico's met een hoog kans percentage zijn meegenomen. Deze risico's zijn in bijlage 1 uitgebreid toegelicht.

Risico's	Jaartal		Juli	Jaarrekening	Kans
Bedrag *1000			2016	2015	
1e jaar opvang van risico's met een verwacht structureel karakter					
FLO-ontwikkelingen	2015		300	PM	Hoog
Gezond en veilig werken	2015		300	300	Hoog
BRZO-subsidies *	2015		-	200	
Opbrengsten OMS	2016	nieuw	200		Hoog
Huisvestingstransitie- hogere huurlasten en ontbrekende kosten	2016	nieuw	100		Hoog
Incidentele risico's					
Inzet en evaluatie bij grote calamiteiten	2014		250	250	Hoog
Claims van eigen personeel	2014		200	300	Hoog
Overdracht MKNN naar LMO	2014		200	200	Hoog
Huisvestingstransitie- achterstallig onderhoud	2016	nieuw	150		Hoog
Versneld afschrijven materieel	2014		150	150	Hoog
Claims van derden	2014		250	250	Hoog
Informatievoorziening	2016	nieuw	200		Hoog
Totaal			2.300	1.650	

* Voor 2016 is de subsidie weer toegekend. Vanaf 2017 hebben we de bijdrage niet meer in de begroting opgenomen en kunnen we daarom niet meer van een risico spreken.

Beoordeling huidig weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen wordt uitgedrukt in onderstaand verhoudingsgetal:

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{beschikbare weerstandscapaciteit (vrij beschikbare reserves)}}{\text{benodigde weerstandscapaciteit (uitkomst risico inventarisatie)}}$$

De actuele ratio van het weerstandsvermogen komt uit op 1,0 (2.295/2.300), in de jaarrekening 2015 was dit 1,39.

Deze ratio wordt beoordeeld aan de hand van onderstaande tabel en is voldoende te noemen.

Waardering	Weerstandsvermogen	Betekenis
A	$> 2,0$	Uitstekend
B	$1,4 < X < 2,0$	Ruim Voldoende
C	$1,0 < X < 1,4$	Voldoende
D	$0,8 < X < 1,0$	Matig
E	$0,6 < X < 0,8$	Onvoldoende
F	$< 0,6$	Ruim onvoldoende

Bij een weerstandsvermogen kleiner dan 1 is er minder weerstandscapaciteit beschikbaar dan nodig bij optreden van alle risico's. Daarmee is er bij optreden sprake van een mogelijke afwenteling op de deelnemende gemeenten. In theorie zou kunnen worden volstaan met een beschikbare weerstandscapaciteit (en daarmee een weerstandsvermogen) van 0. Gezien het huidig economisch klimaat verwachten gemeenten in toenemende mate dat gemeenschappelijke regelingen risicobewust handelen en de gevolgen van financiële calamiteiten zoveel mogelijk zelf opvangen. Om deze reden houdt de Veiligheidsregio zelf een voldoende (C) weerstandsvermogen aan.

Bijlage 1: Actuele risico's juli 2016

Toelichting per risico:

	FLO-ontwikkelingen
Omschrijving	Het verhogen van de AOW-leeftijd, het wegvallen van de levensloopregeling en het verkleinen van de fiscale ruimte om extra pensioen te storten hebben effect op de afspraken rondom de FLO. De werkgevers zijn hierover in onderhandeling met de bonden. Het huidige voorstel vanuit de werkgevers hebben de bonden afgewezen, zij hebben in juni een tegenvoorstel gedaan dat vervolgens door de werkgevers is afgewezen. Besloten is een onafhankelijke verkenner in te schakelen die de verschillen en/of overeenkomsten tussen beide voorstellen feitelijk in kaart brengt.
Risico	300
Kans	Hoog
Actie	Landelijke ontwikkelingen volgen

	Gezond en veilig werken
Omschrijving	Zware inspanning in een omgeving met extreme hitte en giftige verbrandingsproducten hebben een forse impact op de gezondheid. Daarom is Brandweer Nederland een programma gestart om in het kader van arbeidshygiëne het risico van beroepsziekten te verminderen. We verwachten dat dit programma zal leiden tot aanscherping van de regionale maatregelen. De kans is groot dat onderhoudsstandaarden voor de bluspakken dusdanig worden verhoogd, dat we onze logistieke en onderhoudsprocessen hierop moeten afstemmen. We houden de ontwikkelingen nauwlettend in de gaten met de portefeuillehouder brandweezorg.
Risico	300
Kans	Hoog
Actie	Landelijke ontwikkelingen volgen

	Opbrengsten OMS
Omschrijving	Het risico bestaat dat de brandweervergoeding voor het Openbaar meldsysteem verdwijnt. Het juridisch draagvlak voor het doorberekenen van deze vergoeding zou op basis van conclusies uit een landelijk onderzoek ontbreken. Mogelijk dat er ook nog een claim volgt over de opbrengsten die vanaf 1-1-2014 in rekening zijn gebracht.
Risico	200
Kans	Hoog
Actie	Bedrijfsvoering naar nieuwe situatie

	Huisvestingstransitie- hogere huurlasten en ontbrekende kosten
Omschrijving	De eerste twee pilots in Leek en Grootegast zijn afgerond. Op basis van de pilot in Grootegast blijkt dat de huurkosten naar verwachting hoger uit zullen vallen dan op basis van het Brink rapport is berekend. Dit komt omdat er in de berekeningen geen rekening is gehouden met de gedeelde ruimten en overhead die de gemeenten wel in de huurprijs meenemen. Dit leidt naar verwachting tot 100 duizend euro extra kosten. In het Brink rapport zijn een aantal elementen zoals groenonderhoud en terreinbeheer niet in de kosten opgenomen. We kunnen nog geen inschatting maken wat de jaarlijkse extra kosten hiervan zullen bedragen en of deze eventueel op te vangen zijn binnen de reguliere huisvestingsbegroting. Daarnaast hebben een aantal gemeenten de kosten voor grond niet meegenomen in hun opgave aan Brink. Bij overname van grond worden geen afschrijvingskosten berekend, maar is er wel sprake van rentekosten op de financiering. Op dit moment is nog niet inzichtelijk voor hoeveel gemeenten dit geldt.
Risico	100
Kans	Hoog
Actie	Waar nodig opvangen via de algemene reserve

	Inzet en evaluatie bij grote calamiteiten
Omschrijving	Bij het zich voordoen van grote calamiteiten zal dit leiden tot bovenmatige inzet waardoor veel extra kosten gemaakt moeten worden. Daarnaast kan inzet van derden nodig zijn en volgen evaluatiekosten na afloop van het incident (Farmsum / hoog water). Dit soort kosten is niet structureel in onze begroting voorzien.
Risico	250
Kans	Hoog
Actie	Kosten waar mogelijk beperken

	Claims van eigen personeel
Omschrijving	Incidenten waarvoor we niet toereikend zijn verzekerd kunnen leiden tot grote claims, zoals bij arbeidsongeschiktheid en boventalligheid.
Risico	200
Kans	Hoog
Actie	Waar mogelijk verzekeren en eventueel vervolgstappen bij onterecht afwijzen van een claim door de verzekeraar.

	Overdracht MkNN naar LMO
Omschrijving	<p>De MkNN wordt naar verwachting in 2020 overgedragen naar de LMO. Dit kan leiden tot structurele gevolgen voor onze begroting wanneer een macro uitname uit de BDUR wordt gedaan die hoger ligt dan onze jaarlijkse bijdrage aan de MkNN. Hiertegenover staat dat we via de BDUR een vergoeding voor hogere BTW lasten ten bedrage van 400 duizend euro beschikbaar hebben die we nu niet in hoeven te zetten voor de MkNN. Deze middelen zijn vrij inzetbaar en worden in onze begroting al sinds 2011 incidenteel ingezet voor andere doeleinden. De overdracht kan ook leiden tot incidentele kosten:</p> <ul style="list-style-type: none"> • De veiligheidsregio's blijven verantwoordelijk voor personeel dat niet meegaat naar de nieuwe organisatie. • Ontwikkelkosten Nieuw MeldkamerSysteem (hierna: NMS) • Eventuele nieuwe kosten "tot op het koppelvlak" als gevolg van het NMS. • Afwenteling niet gerealiseerde bezuinigingen op de LMO.
Risico	200
Kans	Hoog
Actie	Bedrijfsvoering naar de nieuwe situatie

	Huisvestingstransities – achterstallig onderhoud
Omschrijving	<p>Bij de overdracht van de huisvesting kan VRG geconfronteerd worden met achterstallig onderhoud. Er is besloten dat de VRG tot maximaal 10 duizend euro aan kosten voor achterstallig onderhoud per kazerne zelf draagt. Een eerste inschatting van Brink leverde een kostenpost van 150 duizend euro op. Op dit moment vindt per gemeente afstemming plaats over de hoogte van het achterstallig onderhoud.</p>
Risico	150
Kans	Hoog
Actie	Bedrijfsvoering naar de nieuwe situatie

	Versneld afschrijven materieel
Omschrijving	<p>Ten gevolge van calamiteiten en/of landelijke ontwikkelingen kan het voorkomen dat we kosten moeten maken in verband met versnelde vervanging van materieel of materialen (adempluchtapparatuur).</p>
Risico	150
Kans	Hoog
Actie	Bedrijfsvoering naar de nieuwe situatie

	Claims van derden
Omschrijving	VRG kan aansprakelijk worden gesteld door en claims ontvangen van derden. Te denken valt aan: kosten tgv ongevallen eigen personeel niet gedekt door verzekering, verkeerde inzet, beschadiging objecten, veroorzaken verkeersongeval, onoordeelkundig handelen bij bedrijfsbezoeken, onjuiste of onvolledige advisering, juridische procedures bijv. in verband met Europese aanbestedingstrajecten.
Risico	250
Kans	Midden
Actie	Bewust gedrag stimuleren en waar mogelijk kosten beperken

	Informatievoorziening
Omschrijving	Het risico dat de IT-infrastructuur en onderliggende processen en systemen onvoldoende aansluiten bij de wensen en eisen van de stakeholders (medewerkers, gemeenten, ketenpartners).
Risico	200
Kans	Hoog
Actie	Bedrijfsvoering naar de nieuwe situatie

Naast bovengenoemde kwantificeerbare risico's zien wij de volgende risicovolle ontwikkelingen:

Paraatheid:

De beschikbaarheid van vrijwilligers in de (normale) dag situatie maar ook tijdens vakanties en feestdagen wordt een steeds grotere uitdaging. Ondanks creatieve oplossingen ("uitlenen" van elkaars personeel, inzet dagdienstpersioneel e.d.) zal de druk op de paraatheid steeds groter worden. Dit kan gevolgen hebben voor het aantal vrijwilligers in een post. Ook technische ondersteuning is nodig, zoals slimme pagers. Omdat het verloop naar verwachting de komende jaren toe zal nemen zullen wervingsinspanningen ook vergroot worden. Veel communicatie en inzet is en blijft nodig om de vrijwilligers aan ons te binden.

Organisatorische wijzigingen en implementatiekosten nieuw beleid:

We zien een toename van landelijke ontwikkelingen welke gevolgen hebben voor de werkzaamheden van de VRG. Voorbeelden hiervan zijn: de besluitvorming vanuit het Veiligheidsberaad of ontwikkelingen op het aardbevingsdossier.